

SISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRA

hivatalban átvéve.
Egy évre ..... 10 k.
Hogyedévre ..... 4 ..
Házhoz hozva.
Egy évre ..... 20 kor.
Hogyedévre ..... 5 ..
Utalva postán szállítva.
Egy évre ..... 24 kor.
Hogyedévre ..... 6 ..
Egyes szám ára 8 fillér

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hét és
ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Nagyvárad, Szilágyi Dezső u. 6.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XII. évfolyam 64. szám.

Nagyvárad

Szombat, 1916 március 18.

Tarnopolnál nagy a zsákmányunk.

Orosz hadszíntér. Budapest, március 17. (Hivatalos.) A Sztripa
harcvonal több pontján eredményes előőrharcok voltak. Tarnopoltól nyu-
gatra ez alkalommal csapataink behatoltak az oroszok előretolt állásaiba,
egy zászlóst és 67 főnyi légénységet elfogtak, valamint egy gépfegyvert
és 4 aknavetőt zsákmányoltak.

Nem támad az olasz.

Olasz hadszíntér. Budapest, március 17. (Hivatalos.) Az olaszok
az Isonzó harcvonalon beszüntették meddő támadásaikat, ez alkalommal
is összes állásaink szilárdan birtokunkban maradtak.

Délkeleti hadszíntér. Budapest, március 17. (Hivatalos.) Nines
nevezetesebb esemény. Höfer.

Románia és Oroszország érdekellentétei.

Predeal, márc. 17. A romániai konzervatívpart hivatalos organuma,
a „Steagul“ Filipescunak a „Birschevja Wjedomosti“ című orosz lap
munkatársa előtt tett nyilatkozatával foglalkozva ezeket írja:

„Ha Filipescu az Oroszországban szerzett kellemetlen tapasztala-
tai dacára is még mindig azt hiszi, hogy Romániának fel kell áldoznia
magát oroszország érdekeiért, keserűen csalódik. Románia érdekei so-
hasem lesznek azonosak Oroszországgal és Románia magatartása Orosz-
országgal szemben sohasem nevezhető kitűnőnek! Mert Romániát nem-
csak a besszarábiai kérdés választja el Oroszországtól, hanem a Duna-
torkolatok és a Dardanellák szabadságának kérdése is. Ezeket a szem-
pontokat pedig ne felejtse el a Birschevja Wjedomosti, akármit mondott
is munkatársának Filipescu.“

Titokzatos román akció.

A bukaresti rosszofil lapok a következő kommunikét publikálják:
„Amint biztos forrásból értesülünk, Mandrescu Simon ur nagy akciót
készít elő nemzeti egységünk megvalósítása érdekében. Reméljük, hogy
Mandrescu ur felfogja olvasóközönségünket akciója jelentőségéről és
mibenlétéről világosítani“ — Ennyi az egész és ezt a titokzatos híres-
két az összes russzofillapok feltűnő helyen és alakban közlik.

Hozassuk haza elesett hőseinket!

Kedvezményes fuvardij mellett esz-
közli, a szükséges engedélyeket és
okmányokat jutányosan megszerzi.

Hazai föld

harctéren elesett hősök exhumálási és hazaszál-
ítási vállalat Budapest VIII. Rákóczi ut 28.
I. emelet 16. Előnyös költségvetés díjmentesen.

Bővebb felvilágosítást ad Csillag gyógyszerár Nagyvárad, Zöldfa-utca. Telefon 552.

Huszonhat francia hadosztályt öröltek meg a németek.

Berlin, március 17. A nagyfőhadiszál-
lás jelenti:

nyugati hadszíntér.

Loostól délre az angolok hat robbantása
eredménytelen maradt Champagne külön-
böző szakaszain, valamint a Maas és Mosel
között heves tüzérségi harc volt a Maas
területen, az ellenség ismételtén vetett
harcba a Mort Homme magaslaton levő ál-
lásaink ellen egy francia hadosztályt. Erről
megállapítottuk, hogy **már a huszon-
hetedik**, amely a harcok kezdete óta ezen
aránylag szűk területen a harcvonalban
megjelent.

Az első rajtaütésszerű tüzérségi előké-
szítés nélkül megkísérlett támadás alkalmá-
val egyes századok vonalainkig jutottak,
ahol azt a néhány embert, aki közülök se-
besületlenül maradt, elfogtuk. Második tá-
madásuk már futótűzünkben omlott össze.

Keleti és délkeleti hadszíntér.

A helyzet általában változatlan. (Min.
eln. sajtóosztály.)

A Times beharangozza Verdun elvesztését.

Budapest, március 17. (Saját tud.)
Zürichből jelentik: Francia kato-
nai kritikusok a németek főtáma-
dását legközelebbre várják. Poli-
tikusok Verdun kiürítésével szá-
molnak. A Times írja: Valószí-
nűtlen, hogy a franciák kockáz-
tatni fogják létérdekeiket, hogy
Verdun mindenáron megtartsák.
A franciák addig tartják Verdun,
mig stratégiailag szükséges. Hi-

báztatja az angol lap, hogy a közvéleményt Verdun bevéhetlenségének hírével félrevezetik.

A Kath. Népszövetség hazafias ünnepélye.

A kir. kath. tanítóképző közreműködése.

A mindennapi élet egyhangu szürkeségében elfárad a lélek. Pihenőre van szüksége. Új szíveket akar látni. Fényt belevinni a mindennap törpeségébe. Vannak nagyóriások, amelyek kiemelkednek a lapályok egyhanguságából s amelyeken a fénylő napsugár jobban ragyog, mint az elterülő puszta homokján.

Hegyóriás vagy te nekünk 1848, márc. 15-ike a napok pusztájában; a mindennapi élet apró gondjainak tömkelegében egy kiemelkedő gondolat, fény és pihenés homályos és fáradt lelkünknek.

Jöjjetek töltekezni fényes, nagy gondolatokkal, amelyeket ez a nagy nap nemzetünknek hozott; pihenjünk meg napi fáradalmaink után a fölemelő erkölcsi eszmék ölében: a haza, a szabadság, a nemzet jövő boldogulásának kilátásain.

A nagyvárad *Kath. Népszövetség* boszátja ki a hívó szót Nagyvárad keresztény társadalmához s a hívó szó e kiterjedt szervezet agilis tagjai révén bizonyára el fog hatni társadalmunk minden komolyan és hazafiasan gondolkodó és érző rétegéhez.

Ennek a nagy napnak a lehető legméltóbb megünnepléséhez és a lelkeknek hozzá való fölemeléséhez szívesen nyújtotta a nagyvárad *kir. kath. tanítóképző ereje legjavát*, amidőn a népszövetség hazafias ünnepi programjának legnagyobb részben való kiállítására vállalkozott.

A szép hazának minden virága a színek és illatok lehelletét árasztja felénk, amelyekből az áldott anyaföldnek szeretetét szívjuk magunkba. A költészetnek, éneknek és zenének is azok a legszebb virágai, amelyek Istent és hazát szeretni tanítanak. A vasárnapi programnak minden száma az ének és zene, a költészet és szónoklat egy-egy színes-illatos virágának készül, amelyeket gondos kezek ápolnak, hogy azokat a hazaszeretet virágai gyanánt ültessék hallgatóik fogékony lelkébe.

Kinek a lelke ne buzdulna fel a „Kosuth induló” dallamára, midőn ma is

„Riadót harsog a harcsona,
Pergnek a dobok,
Lobogóknak szépen lobog,
Seregünk szíve ég;
Bizonyos diadal a miénk
Teérted, érted
Árpád dicső hona!”

Méltán biztat bennünket a költő: „Ne féltsétek a magyart!”; mert bár egy évezred hosszú vándorutját bejárta, még sem felejtkezett meg hazájáról sok küzdelmében, nem tántorodott el tőle sok esábitás közepette sem! mindig hazajárt a lelke, mint a hű „Vándor madár.”

Amikor aztán békén hagyták a nemzetet kifejteni nemzeti jellegét, a családi otthon erőnyeit, akkor meg megszületett a

namzet hegedűseinek lantján egy egy „Magyar ábránd”: Csak egy kis lány van a világon; Az egri ménes mind tarka; Vékony deszka kerítés.

De mily kevés időt hagyott az isteni Gondviselés a magyar nemzetnek a békés erények kifejtésére! Az erkölcsi eszmék ütköző terére állította be, ez eszmékért való küzdelem lett a nemzet hivatása. A magyarnak a harc nem üzlet, nem hódítás, nem bosszu eszköze, hanem ezen nemtelen indulatok ellen való küzdelem, a nemzetnek megélhetésére és a jó úton való megtartására való nemes törekvés; ezért jár együtt náluok „Hazafiság és háboru”.

Az isteni Gondviselés ellenségeink gonoszságát is jóra tudja fordítani, midőn egy nemzetnek, amely a történelem fonalán annyit vétkezett ellenünk, most alkalmat ad, hogy régi hibáit velünk szemben jóvá tegye s mi mint megbocsátani tudó nemes nemzet, szívesen fogadjuk a barátságnyújtott jobbot; ma a „Török magyar induló” zengi a két nemzetnek kölcsönös előkert folytatott dicső küzdelmét.

De a titáni harcból csak úgy fogunk győztesen kikerülni, ha a magyar nemzet épen úgy, mint nagy szövetségese, kifejti minden erkölcsi, szellemi és anyagi erejét, hogy a nemzet költői méltán zengjék:

„Milliók hirdessék,
Szájról-szájra adják,
Ma született villámlás közt
A magyar szabadság!”

Nem volt oly kor, amelyben a magyar nem élt-halt volna a „szabadságért és hazájáért” s amikor a szabadság valóban már-már kihaltban volt, mert a kurucok csillaga lehanyatlott, akkor is meg-megszóltal időnkint a hagyomány szerint, a nagy havasok alján a tárogatán a „Rákóczi induló”-ja, de ki fujta, azt soha senki sem tudta. Mégis mindenki megértette, hogy:

„Közleg az óra
Csatariadóra,
Hogy a magyar akarata,
Csatavasa, diadala
Mentse meg e szomorú hazát. Hej!”

Mikor pedig Rákóczi győztes seregei nyomán a remélt béke zöldje újra elhervadt, „Megujultak a nemes magyar nemzetnek régi sebei” s újra felzengett a tárogató szava:

„Ujja a vész, a hazát im elárulák;
Jón a rombolók uj árja!
Hej, hova lettek a hős daljak?
A vezérek? Mily sors várja
E szegény nép
Sok ezerjét,
A komor szívű hadurak fejét?
Bujdosnak szerteszét!”

De jött újra egy korszak, amikor Kosuth zászlót bontott s Petőfi a nemzet csalogányaként újra harcra tüzelt. És újra szólt a tárogató:

„Lobogóknak magasán ragyogó:
Ez a büszke nemzet újra talpon áll,
Jeligénk ez a szent imaszó:
Éljen szabadon a magyar,
Hagy sujtja a halál!
Mert a magyarok Istenére
Esküt esküre teszünk,
Vogy, kard élére!”

Mily ragyogó nap kél,
Mig igaz magyar él,
Rabok többé soha nem leszünk!”

Ez a nóta, régi nóta, mint látjuk, több mint két század óta élt és fejlődött a magyar nép ajkán s táplálta a hazafiság szent tüzét.

Lobogj szent tűz, éleszd föl a magyar haza fiainak szívében a hazaszeretet tüzét; ti, pedig, e szép hazának boldog gyermeki, teremjétek az anyaföld iránt való ragyaszködés virágait! Fonjunk koszorút a honfi erények virágaiból s mutassuk meg, hogy vannak neked hű fiad, magyarok hazája!

A Kath Népszövetség ünnepélye (vasárnap d. u. 5 órakor fog megtartatni a Kath. Kőr Szent László termében. Belépti díj nincs, de szíves adományok köszönettel fogadtatnak. Fenntartott helyek előre megválthatók d. e. 9—12-ig és d. u. 3—6-ig a Tiszántúl kiadóhivatalában.

A város 1914. évi zárszámadása.

Nagyvárad város 1914. évi zárszámadásáról már megemlékeztünk. A zárszámadás tegnap került a pénzügyi szaktanácsos elé.

Rimler Károly polgármester elnökölt; jelen voltak: dr. Molnár Imre, dr. Adorján Ármán, Balogh Vilmos, Fényes Manó, Gábel Jakab, Kelen Béla, dr. Rezső Mór, dr. Thury László, Juricskay Barna, Szücs Géza, Bige József jegyző.

Az ülés megnyitása után Juricskay Barna tanácsos bemutatta Nagyvárad város 1914. évi zárszámadását. A részletekre kiterjedő alaposítással mutatott rá azokra a tételekre, amelyek eltérést mutatnak a költségvetéssel szemben s világosan kiemelte azokat az okokat, amelyek az eltéréseket előidézték. Összehasonlítást tett a megelőző 1913. évi és az 1915. évi zárszámadásokra.

A szakszerű előadást a bizottság jelenlevő tagjai helyesléssel kísérték és a zárszámadást elfogadták.

A helybeli lapok, tekintettel a papíroriási drágulására és a munkabérek nagyarányu emelkedésére, továbbá a város által napról napra közreadott közlemények sokaságára, amelyeknek a lapokban való közlése által a városi pénztár nagy összeget takarít meg, — az évi átalány méltányos felemelését kérték a várostól.

Juricskay Barna tanácsnok elismeréssel emlékezett meg a lapok kuláns és buzgó eljárásáról, amellyel a mai nehéz viszonyok között minden hazafias és jótékony mozgalmat oly hatásosan támogatnak; elismeri hogy a város a különféle hivatalos közlésekkel a lapokat nagyon is igénybe veszi. Ezért helyénvalónak tartja, ha a város a lapokat az eddiginél fokozottabb támogatásban részesíti. Javasolja az eddig fizetett évi átalánynak 50 százalékkal való felemelését.

A javaslatot a szaktanácsos elfogadta s ily irányu javaslatot tesz a város törvényhatóságához.

**Adakozzunk az elesett hősök özvegyei és árvái javára!!!
Hadsegélyző Hivatal főpénztára,
Képviselőház.**

Felmentették Preisznét.

Az esküdtbiróság verdiktje.

Befejeződött a nagyváradai tiszti dráma. Aki középpontján állott az izgalmas tárgyalásoknak, az a polgári lelkiismeret nem vétkezőnek találta s felmentette tettének következményei alól.

A közönség a verdiktet szemmel láthatóan rokonszenvvel fogadta.

A végén a tárgyalásnak Balás Elemér dr elnök stílusos beszédet intézett a résztvevőkhöz. Mi ezt kiegészítjük: szerencsés az a bíróság, amelynek egy ilyen energikus és tettekre kész elnöke van, akinek utja *ad astra* vezet, s boldog az elnök, akit így megért egy bíróság és a közönség. S egy alkalom ez arra, hogy a friss, közvetlen ügyészi képesség Medvigy István dr-ban megnyilvánulhasson. Bíróságunk kiválóságának ez a tárgyalás újabb és folytonos jeleit nyújtotta s Adorján Emil dr-t, mint védőt ismerhette meg a közönség előnyösen.

Az utolsó napról ez a tudósítás szól:

Preisz Károlyné tegnap azt a hírt kapta gyermekéről, hogy beteg s nagyanyja elvitte. Egész éjszakát átsírta s reggel, mikor megjelent a tárgyaló teremben, ijesztő volt a sápadtsága.

A tárgyalás későn kezdődött.

Preiszné delirál.

Balás Elemér elnök bejelentette, hogy bár a bíróság már befejezte a bizonyítást, közzéadása közölni, hogy a budapesti államrendőrségtől újabb jegyzőkönyv érkezett, amely szerint Preisz János hazatérése után ismét nyolc levelet foglaltak le, amelyeket megküldöttek a bíróságnak. A levelekben egyáltalán nem fordult elő Preisznének az a kijelentése, hogy ha nem segítik ki: lelövi az urát. Preisz János kijelentette, hogy ilyen levél a birtokában nincs. Preisz Jánosné a rendőrségnek tudomására hozta, hogy mikor férje a tárgyalásra utazott, figyelmeztette: vigye magával Preisznének azt a levelét, melyben azt írta, hogy öngyilkosságot követ el, ha nem kapnak pénzt. Férje a szavait félreértette.

Preiszné sirva fakadt:

— Rám fogták.

— A hosszú tárgyalás végéhez jutottunk, — mondja az elnök, — vegyen erőt magán.

Preiszné felsikoltott:

— Teremőr! Megyek, megyek. Istenem, köhög. Meghal. Istenem, égnék a gyertyák...

Preisznét kivezették, a hölgyek a nézőtérre sirtak. Az elnök szünetet rendelt el.

Fisch Áron dr törvényszéki orvos nyújtott segítséget Preisznének. Az elnök megkérdezte:

— Komoly az eset, vagy tettét a vádlott?

— Egyáltalán nem tettetés. Súlyos idegkimerülés. Egy órai nyugalomra van szükség. Újból felfüggesztették a tárgyalást.

A kérdések.

A törvényszék megállapította szünet után az esküdttekhez intézendő kérdések szövegét. Ut kérdésre kell válaszolni az esküdtteknek, ezek közül 3 ténykérdés és 2 a jogi kérdés.

Az elnök a felolvasás után hosszasan megokolja a kérdések föltételét.

Adorján Emil dr a kérdések föltétele miatt újabb semmisségi panaszt jelentett be.

Az ügyész vádol.

Medvigy István ügyész nagy esőndben emelkedik fel helyéről s elmondja vádoló beszédét. Már a tárgyalás folyama alatt feltűnt a királyi ügyész helyes magatartása, amelylyel alaps ok nélkül egyetlen kifogást nem tett, viszont teljes, objektivitással minden törvényes okot érvényesített. Vádolóbeszéde előkelő tartózkodással kerülte a személyi momentumokat, tartalmát adott a szétfolyó tanuvallomásoknak, jogszilag áttekinthetően és elbíráhatóan csoportosította a terhelő mozzanatokat s lélektanilag támasztotta alá azokat a következtetéseket, amelyek a vádat indokolták.

Medvigy István ügyész tegnap nagy erkölcsi sikert ért el, annyira, hogy a törvényszék elnöke, Balás Elemér dr meglepődéssel állapította meg egy új, nagytehetségű ügyészi talentum jelentkezését, előadásbeli, jogi és felfogásbeli kiválóságaival.

Pokol volt az életünk.

— Nem közönséges bűneset rejtély megfejtésére vezet el a mostani főtárgyalás. Fiatalon szerelmi házasságot kötöttek Preiszék, a boldogságuk azonban csak rövid ideig tartott. A férj, talán a feleség is mindenképpen meg akarta tartani a vagyoni külső látszatot, azt a nívót amelyen eddig mozgott, elérkezett az anyagi gondok majd a súlyos anyagi zavarok ideje. Mindketten rendkívül féltékenyek voltak egymásra. A sok baj s az össze nem férés elkeseredette tette mindkettőjüket. Ez adta meg a vádlott kijelentésére az alapot:

— Mindent eltűrnék, csak hideg ne lenne irántam az uram!

Ez a rossz bánásmód és ez a hidegség aztán különösen súlyos helyzetet teremtett a családban. A vádlott ura halálos ágyán azt vallotta:

— Pokol volt az életünk.

Ez a két kijelentés jellemzi a legjobban Preiszék borzalmas családi életét.

Eldördül a lövés.

Részletesen foglalkozik az elhangzott tanuvallomásokkal. Sorra veszi, méltatja, összehasonlítja s kiemeli őket aszerint, amint a vád álláspontját fedik. Az anyagi helyzetre és a családi életre a legszomorubb világozást vetették ezek a kihallgatások, a felolvasott és hallott tanuvallomások. Elismeri, hogy a férj brutálisan durva volt feleségével szemben.

Rátér ezután a tragikus, véres jelenet ismertetésére. A tanuk előadásából és a vádlott elbeszéléséből ugyszólván teljesen ismeretesek a szerencsétlen óra előzményei egészen addig a percig, amikor Preisz a felesége keresésére indult.

A kritikusi pillanatban jelent meg a férje a küszöbön, éppen akkor, amikor az asszony a halántékára szorította a revolver csövét. A feleség az egész napon várta urát, hogy egy kis melegséget kapjon, de a férj abban a rettenetes pillanatban is jőzön, sőt hideg maradt. Így kiáltott az asszonyra:

— Mit csinálsz? Megőrültél?

Amikor tehát az asszony az életét akarta feláldozni, a férj akkor is megőrizte hidegségét. Mikor aztán a férj, mintegy a veszedelemmel játszva — kitárta mellén a ruhát, hogy ide löjj! — akkor eldördült az asszony, a feleség kezében a revolver.

Szándékosan!

— Az elhunyt s a vádlott vallomásaival fogom bizonyítani, hogy ez a revolverlövés nem a véletlen műve volt, nem a baleset, hanem a feleség akkori halálra, mindenre elszánt, felhevült állapotában szándékosan sütötte urára a fegyvert.

Nem dulakodás közben történt a revolver elsülése, nem a perc tévedése, hanem az eltaszítottnak a porig megalázottnak vélt feleség hitves bosszúja volt ez. Közreműködött abban a pillanatban a vérig sértett női hiúság a semmibeszem vettségnek borzasztó fölismerése, a hirtelen fölhevült állapot.

Ebben a pillanatban határozott a meggyötört feleség: megöli azt, akiben életének megrontóját és kínzóját ismerte föl. Megtörtént.

Nem akarom a férjet menteni. Rossz, brutális férj volt elismerem, el kell ismerem. A durvaságáért az életével fizetett.

A bizonyítási eljárással hitvestársan erős fölindulásban elkövetett emberölés büntetett látja behozottattnak.

— Bűnös a vádlott, a megbüntetését kívánom a megeértett jogrend és az igazság nevében!

Adorján Emil dr védő:

Angliában ünnepélyes alkalmakkor szokás, hogy a szónok első felköszöntőjeként csak ennyit mond:

— A királyért!

Ugy érzem, hogy nekem sem kellene tübbet mondanom, mint azt:

— Esküdt uraim! Itéljenek a martíraszszony fölött!

Mert azok, akik itt ülnek kilenc napig az igazságnak ebben a felszentelt csarnokában, azok már ugyis megtudják alakítani véleményüket. Ha mégis hosszú ideig leszek kénytelen a mélyen tisztelt esküdt urak türelmét igénybe venni, ez azért van, mert felelősségem tudatában lelkiismeretesen kell a védelem kötelességét teljesítenem.

Rámutat aztán a védő a most lefolyt bünpernek arra a társadalmi hatására, amely figyelmessé teszi és cselekvésre bírja az illetékes köröket abban az irányban, hogy a kis- és középegzisztenciák helyzetén sürgősen segítsenek, mert hiszen ezek az osztályok kényszerítve vannak bizonyos reprezentációra, amelynek költségeivel azonban nem áll arányban a jövedelmük.

Majd hosszasan bizonyítja dr Adorján Emil az orvosi szakvélemény ellen a fegyverszakértő véleményével védelem igazát és végül Preiszné lelkiállapotát, terheltségét, nagyfokú, orvosi véleményekkel is igazolt hisztériával eseteli és fejtegeti a cselekvés perceinek öntudatlanságát.

A legnagyobb öntudatlanságot követő emlékezőképesség lehetőségének bizonyítására, hivatkozik egy huszonöt év előtti bűnesetre, amelynek hőse Tomics Jása, a Zasztava szerkesztője volt.

Elnök (csenget): Felkérem a védőt, hogy tartózkodjék analog bűnesetek felsorolásától, ami befolyásolhatná az esküdtteket.

Védő: Jól tudom, hogy a büntető perrendtartás 392. §-a...

Elnök (újbol csenget): Nem engedhetem meg az elnöki intézkedéseknek sem elismerő, sem gáncsoló kritikáját!

Dr Adorján Emil minden színezés és név nélkül mondja el a Tomics-féle esetet, amelyből arra a konkluzióra jut, hogy az emlékezőképességből nem lehet az önkívület mérvére következtetni.

A védő aztán költői szárnyalással és lendülettel így fejezi be beszédét:

— Esküdt uraim! Önökön a sor, hogy újbol felemeljék ezt a sárbatiport lelket Vezéreljék oda a legszentebb oltárhoz, az igazság oltárához, amelyen az önök lelkiismeretének fénye lobog! Erre néz annak a három szerencsétlen gyermeknek a könyvtől

égő szeme, akiknek ez az asszony a mindenk.

A beszéd őszinte megilletődést keltett.

A védőbeszéd után az elnök félóra szünetet rendelt.

Preiszné utolsó szava.

A szünet után az ügyész reflektált a védő egyes kijelentéseire, majd a védő adta meg ezekre a választ, azon végső kijelentéssel, hogy ő nem támaszkodik az érzelmi momentumokra, ő csak arra az egyre kéri az esküdteket, hogy a tiszta igazság szerint ítéljenek.

Elnök: Utolsó szó a vádlotté, kérem, mondja el, amit melegségére fel kíván hozni!

Preiszné feláll, eleinte nem tud szóhoz jutni, látszik, hogy nagy tusát viv lelkében, hogy mit is mondjon utoljára ítélő esküdtbíráinak. Aztán halk, reszketeg hangon beszélni kezd:

— Védőm már elmordott mindent. Én már nem várok az élettől semmit, mi örööm van az életben, az életnél számomra semmi rosszabb nincs. Az urammal együtt szerettem volna meghalni, a halál jobb, mint élni, sokkal jobb, mint így élni... Rég ott lennék már az édes apám mellett, de a gyermekeim, a három szerencsétlen gyermekem!

Erre a három gyermekre, az ő egészségükre és életükre esküszöm, hogy egy percig... egy gondolatomban sem volt, hogy az uramat megöljem. Én akartam meghalni, csak én, örökre én és most ide jutok, ide, hogy védekezsem...

A Preisz János állítása ellen sem tudtam védekezni. Akkor voltak levelek, amelyek bizonyították, hogy vádjá nem igaz. De most csak Isten a tanúm... az Isten az nem hagy el!...

Tovább nem bir beszélni, zokogva rogy le a padra. A hallgatóság, a hölgyek hangos zokogásban törték ki a beszéd alatt.

Az elnök figyelmezteti vádlottat, hogy nyugodjék meg, legyen higgadt, csak így tudják a tárgyalást tovább folytatni és a sorsát az igazságnak megfelelően legkönnyebben megoldani.

Azután még egyszer felolvasták az esküdtekhez intézendő kérdéseket, a miután az elnök a közönséget távozásra szólította fel, míg a rezümét megtartja és az esküdtbírák dönt az elébe terjesztett kérdések felett. A közönség nyugtalanul várta az esküdtek verdiktjét.

Végre 9 óra 35 perckor az elnök rendelkezésre megnyiták a terem ajtai, 5 perc múlva szünültig megtelt a terem. Az elnök figyelmeztette a közönséget, hogy eddigi nyugodt magatartását őrizze meg ez alkalommal is.

Aztán sorra került az esküdtszék verdiktjének a kihirdetése: Az esküdtek az első két kérdésre igennel, míg a harmadik ténykérdésre nemmel feleltek.

A bíróság visszavonult az esküdtbírák verdiktjét megvizsgálni. Rövid tanácskozás után a bíróság az esküdtek verdiktjét egy alakilag, mint tartalmilag helyesnek nyilvánította, aminek alapján az elnök kihirdette a királyi törvényszék ítéletét, amely a következőképpen szól:

A kir. törvényszék özv. Preisz Károlyné, Szmodis Gizella vádlottat, a hitvestáron erős felindulásban elkövetett szándékos emberölés vádjá és következményei alól a büntető perrendtartás 24. § a alapján **felmenti**. A perkieltek a kir. kincstárt terbelik.

Az ügyész az ítélet ellen semmisségi panasszal élt.

Balás Elemér dr elnök végül szép és stílusos beszédet tartott, amelyben köszönetet fejez ki a felek fáradságtalan képviselői-

nek, az esküdtbíráknak és a mindvégig nyugodt viselkedésű közönségnek.

A közönség nagy megnyugvással fogadta az ítéletet, amelyre különben mindenki elvult készülve. Azonban a legjobban megvált illetőre a sokat szenvedett vádlott, aki a felmentő ítélet hallatára így sóhajtott fel: Van Isten az égben!

Az első takarékpénztári adomány a hadiárványoknak.

A vármegyei árvaszék köszönete.

A hadiárvák ügye lassan lassan kezd valóban a nemzet becsületügyévé lenni. Az illetékes körök ma már mindent elkövetnek, hogy a világháború által legjobban sújtott áldozatok a társadalom körében kellő védelemben részesüljenek és hogy az apát vesztett gyermekek jövőjéről megfelelő gondoskodás történjék. A nagy védelmi akcióhoz azonban elsősorban is pénzre van szükség, amivel pedig, sajnos, ezidőszerezt még nem rendelkezik az akció vezetősége. A jótékonyági adományok óriási lavinája más és más célokra oszlik meg. A társadalom áldozatkészsége eddig, sajnos, legkevésbé a hadiárvák szemben nyilvánult meg. Ugy hogy a hadi árva ügyeivel foglalkozó árvaszék nevésségesen kevés tőkével rendelkezik, amelyből bizony semmit sem lehet produkálni.

A miniszter legutóbbi igen lelkes felhívása, melyet a hadiárvák érdekében adott ki talán meg fogja nyitni a társadalom áldozatkészségének zsilipjét erre a célra is. A hadiárvák javára már megkezdődtek az adományozások. Az első nagyobb adomány tegnap érkezett meg Biharvármegye árvaszékéhez. Erre a célra eddig ez a legnagyobb adomány.

A Gazdasági és Iparbank adományozott a vármegyei hadiárvák javára 200 koronát. Az adományt Verner Kálmán árvaszéki elnök a következő átiratban köszönte meg.

**Gazdasági és Iparbank
Tekintetes Igazgatóságának.**

A hazáért hősi halált haltak gyámolító nélkül maradt gyermekei részére küldött 200 koronát átvettem, s a 200 korona gyámi letét 1851-916 tétel szám alatt történt elkönyvelését midőn tudatom, hazafias kötelességemnek tartom, hogy a Tekintetes Igazgatóság követésre méltó nemes tettéért hálás köszönetünket nyilvánítsam, tisztelettel megjegyezvén azt, hogy a hadiárvák alapja javára beutalandó összeg felhasználásánál annak idején az értesítés meg fog küldetni.

Nagyvárad, 1916 március 17.

Verner Kálmán,
elnök.

Remélhetőleg sok követője lesz a pénzintézet nemes példájának.

* **Gyönyörű rózsás arc** a nő legszebb dísz. Az első ránc a szép asszony igazi bánata. Adjunk tehát neki módot, hogy elűntethesse. Elég, ha a megbecsülhetetlen Y-Po krémét és szappant használja, melyből a bőr visszanyeri ruganyosságát, eltünteti a ráncokat, szeplőket, mitesszereket, májfoltokat, pattanásokat és a bőr vörösségét. Ára K 1 és K 1-50. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad. Telefon 13-02.

Hadiárvaház Debrecenben.

A debreceni katolikus egyesületek közös értekezlete.

A debreceni katolicizmusnak sokáig emlékeztető, örömmünnepe lesz március 12-ike, amikor ugyanis az összes kath. egyesületek egy kath. hadiárvaház létesítését végörvényesen elhatározták.

Az értekezletet Csath Zsigmond, a debreceni kath. Népsz. Otthon elnöke nyitotta meg.

Csernus Mihály igazgató világos, részletes beszédben ismertette a hadiárvaház létesítésére irányuló mozgalom történetét.

Az értekezlet helyeslőleg tudomásul vette a jelentést, mely után Csath Zsigmond elnök felkérte Gróh Ferenc prépostkanonokot a tanácskozás további vezetésére. Gróh Ferenc elnök szerető szavakkal emlékezik meg a háboruban elesett hősek árváiról. Majd felkérte dr. Bernolák Nándor egyetemi rektort, hogy a hadiárvaház létesítésének szükségességét s a célra vezető eszközöket ismertesse.

Dr. Bernolák Nándor a kiváló tudós a vallásos lelkületű ember látóköréből ismertette a mai időben mindennél fontosabb kötelességét, a hadiárvaház gyámolítását, melyet három szempontból fejtett ki: Az emberiség szempontja azt diktálja, hogy az apátlan anyátlan árvaakat felnevelni lelkiismeretbeli kötelesség. — Hazafias kötelesség követeli, hogy a harcot itt a front mögött is végig kell küzdenünk. Vannak olyanok, kik üzletnek tekintik a háborút, kötelességeiket nem teljesítik. Hogy eltereljék a figyelmet, a klerikalizmust vádolják haszonlenséssel, holott *nincs az országban intézmény, egyesület, vallás, mely annyit áldozott volna a hazáért pénzben, vérben, mint a magyar katolicizmus.*

Vallási kötelességünk sugálja, hogy az irgalmasság tásti lelki cselekedeteit gyakoroljuk; enyhítsük a fájdalom sebeit, törüljük le a szenvedés sajtolt könnyeket. *Nem apacsokat akarunk nevelni, hanem a haza jövője oszlopait Isten oltalmába helyezzük, hogy jellemes, erkölcsös, hithű hazafiak legyenek.* Ezért szükséges a kath. hadiárvaház.

Gróh Ferenc elnök hálás szavakkal köszöni meg a költői szárnyalású, mély meggyőződésből fakadt előadást, melyet a nagyközönség is lelkes éljenzéssel fogadott.

Az előadás után az értekezlet kimondta a hadiárvaház megvalósítását és egy 130 tagu nagy bizottságot, nemkülönb 32 tagu intéző bizottságot választott a mozgalom sikeres keresztülvitelére.

Végül Gróh Ferenc hívta fel tömörülésre és áldozatkészségre Debreczen katolikus társadalmát és a jelenvoltak éljenzése mellett bezárta az értekezletet.

A háboru eddigi költsége. Helfferich dr pénzügyi államtitkár expozéjában a következőkben ismertette a háboru kiadásait: az ellenséges kombináció, beleértve Olaszországot, napi hadikiadásait legalább 240 millió márkára becsüli, míg Németország és szövetségesei legfeljebb 110 milliót költenek összesen. A háboru összes kiadásai 1914 augusztus 1-től 1915 március 31-ig Németország és szövetségesei számára 50-55 milliárdot, az entente és tartozékai számára 100-105 milliárdot jelentenek. A viszony fordított arányban van az elért eredménnyel és oly irányzatú, hogy továbbra is javunkra fog fejlődni.

x Poloskairtó NOXIN biztos zser. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B.

A Katholikus Kör második közművelődési estélye.

Előkelő, nagy közönség előtt tartotta meg a Katholikus Kör második közművelődési estélyét tegnap délután. A közönség sorában ott voltak: dr. Karácsonyi János, dr. Vuoskies Gyula, Brém Lőrinc, dr. Mazurek Gyula, dr. Némethy Gyula, dr. Krüger Aladár, Buday Alajos, Gyepes Imre, dr. Knecht János, Kovács Kandid, Domanek Pál, Geleta Géza, Szacsavay Imre, Sünger Bertalan, Kürthy István, Vas László, Kakas István, Kerekes Géza, Papp Béla, Peszeki Gergely, Szentlélek Kálmán stb. és előkelő hölgyközönség.

Nagyhatású volt az alkalmi beszéd; a zeneszámok pedig, melyek a beszéd előtt és után voltak beillesztve, mind klasszikus alkotások és azokat a kitűnő előadók nagyszerűen érvényre emelték. Az állomásparancsnok, *Obrincák* ezredes szíves engedélye folytán a honvédszenekar három jeles tagja is szerepelt, akik igazán magas színvonalon álló művészi produktiót mutattak be.

Megnyitóra két bájos urlány, *Kalenda Boriska* és *Krausz Irénke*, a Fischer-Szalay féle zeneiskola kitűnő növendékei eljáratották négykézzel Goldmark, a pár évvel ezelőtt elhunyt kiváló magyar komponista „Serenad”-ját, amely mű tele van zenei szépségekkel és finomságokkal. A két ügyes előadó nagyszerűen interpretálta a kitűnő művet. A hatalmas á-dur akkordok és a közönségszólagos fisz-dur akkordok gyönyörűen érvényesültek a hatalmas teremben, úgy hogy a végén a közönség zajosan megtapsolta az előadókat.

A következő szám *Takácsy Dénes* papnövendék kitűnő szavalata volt, aki Gyomlay László és Lampérth Géza két szép költeményét adta elő nagy hatással.

A harmadik szám egy gyönyörű hárfatű, az est fénypontja volt. Mindenki sajnálhatja, aki nem volt ott, hogy nem hallotta ezt a ritka zenei csemegét, mert a hárfa kristálytisza futamai és akkordjai, a hegedűnek lágy kantilénája és a cello lírai tenorszerű sejtelmes hangjai mindenkinek a lelkébe hatoltak és azt megtöltötték a tisztán művészet gyönyörével. *Scharf* karnagy kitűnő művészgárdájának e három jeles tagja, *Albert* (hárfa), *Zajcsek* (hegedű), és *Mészáros* (cello) művészetük legjavát adták *Óhlschlager* triójában. A halás közönség tombolva ünnepelte őket, mire ráadásul egy remek á-moll triót játszottak, melyet szintén zajosan megtapsolt a hallgatóság.

Dr. Géczy József beszéde.

Ezután tartotta meg dr. Géczy József teológiai tanár nagyszabású ismertető előadását az emberi nem egységéről. A tudomány vívmányaival, a legújabb kutatások alapján bizonyította be, hogy az egész emberi nem egy közös törzsből származott le, amit a szentírás is igazol. A szentírás, mint az emberi nem történelmi szempontból is legrégebbi és feltétlen tekintélyű dokumentuma azt mondja: „Egyből alkotta Isten az egész emberi nemet, hogy az egész föld színén lakják.”

Az egész ókor ellenkező meggyőződésben élt. Egyiptom mitológiája a négyszínű emberek külön teremtéséről beszél. A görög és római felfogás a rabszolgákat külön teremtményeknek tartja.

A tudós előadó ismertette azután a modern tudósok véleményét. Cuvier, Linné, Humboldt a tudomány álláspontján is azt a meggyőződést vallják, hogy az egész emberiség egy fajt képez.

Ismertette azután az előadó a néma kővek tanúságtételét, a régi asszír és egyiptomi felirataikat, melyeket a világhírű Champollion fejtett meg.

Kétségtelené teszi az emberiség egységét a testi szervezet teljesen egyező volta, mely minden népnél ugyanaz, dacára hogy külsőségekben eltérnek, amit a különböző éghajlat, kultúra idéz elő.

A leki tehetségek is megegyeznek. A klíma nagy befolyást gyakorol erre is, de kétségtelen, hogy minden egyformán képes egyenlő viszonyok között a kultúra legmagasabb fokára eljutni.

Távol vagyunk ugyan annak átérzésétől, hogy mindannyian testvérek vagyunk, amit a most folyó irtózatos harc legjobban igazol, de ezek dacára azzal a reménnyel fejezte be az előadó mindvégig rendkívül érdekes előadását, hogy végül lesz egy kor, midőn a testvérek egymásra ismernek, s amint Krisztus mondta: Egy akol leszen és egy pásztor.

A közönség melegen éljenzte az előadót. Ez az előadás rendkívül tömör tartalommal felelt meg ennek a nagy kérdésnek egész tudományos iradalmát olyan vonzó módon, hogy ezzel a nagyközönségnek is hozzáférhetővé tette azt s e mellett mindvégig megmaradt azon az előkelő színvonalon, a mely jellemzi a Katholikus Kör közművelődési estélyeit.

Befejezésül ismét egy szép zongorakompozíciót hallottunk kitűnő előadásban. *Paczó Aladárné* két igen tehetséges növendéke *Petróczy Alice* és *Steinhacker Adi* urlányok két zongorán adták elő *Pirani* híres „Gavotte”-ját. Előadási módoruk és szépen kiegyenlített technikájuk valamint pontos frazirozásuk biztosította a szép sikert. A hallgatóság lelkesen megtapsolta őket. A természet teljesen megtöltött közönség ekkor szétoszlott egy kellames, tanulságos és szórakoztató estély emlékeivel. A legközelebbi előadás mához 2 hétre március 31-én lesz változatos, pompás műsorral.

Szász Zoltán enni és inni akar.

A törvénytörési tárgyalásokon.

Süteményeket és frissítőket vittek magukkal egyes urhölgyek a nagyváradi esküdtársi főtárgyalásra, amiért aztán *Balás Elemér* dr. figyelmeztette a hölgyeket, hogy ne táplálkozzanak a tárgyalóteremben, s ne éljenek zsurszerű frissítőikkel, mert templomban nem szokás táplálkozni és frissítőkkal élni. A törvénytörési épület pedig az igazság felszentelt csarnoka.

Ez a kijelentés harragrra ragadta *Szász Zoltán* „író” urat, akinek egész tevékenysége az erotika területén mozog. A magasba törő, az emberiségnek felemelésére irányuló kulturműködést rövidlító szeméi már nem veszik észre s az, ami eszményi, az „neki” nincs.

A destruktíveknek e *Világ* ba és *Pesti Hírlap*-ba szorult tollforgatója az evést és ivást templomba való dolognak tartja. Amit szegény *Szász Zoltán* rövidlátósága mint újat talál fel, az régi.

A pogány templomokban ettek, ittak és dözsöltek, s ezek a társadalmak tönkre is mentek. A ma keresztény templomaiban ilyen lakmározás egyenesen sértő volna a vallásos érzületre, sértő a törvénytörési tárgyalásokra s csak facér kantinosznék izlésének felel meg. *Szász Zoltán* „a habotvaró” száju író, ezt kívánhatja, de kultúrember, aki tiszteli a helyet, ahol igazságot osztanak, nem teheti korcsmává, barrá vagy vendéglővé *Justicia* templomát.

Enni, inni már szerkesztőségeinkben sem szokás s nem fair, mikor dolgozunk hát

még ott, ahol a lelki higiéné az ur. Aki éhes, az menjen haza, nem muszáj ott lennie.

A „zord” elnök tehát helyesen járt el, ma „zord”-nak tűnik fel, de utját vágta annak, hogy holnap telepohárral koccintanak a nézők a vádlott és a bírák felé.

..HIREK..

A Szent-István-Akadémia új tagjai.

A Szent-István-Akadémia megalakulása után tegnap délután tartotta meg első tagválasztó ülését, amely iránt nagy érdeklődés nyilvánult meg a tagok körében. A meg-ejtett választás illusztris neveket iktatott a tagok sorába, kik nemcsak az Akadémiának lesznek díszel, hanem az általa képviselt magyar tudományosságának is.

A választás eredménye a következő:

Tiszteletbeli tagok lettek: az I. osztályban dr. *Csernoch János* biboros-hercegprímás rendes tag; a II. osztályban *Fraknói Vilmos* c. püspök rendes tag; a III. osztályban gróf *Apponyi Albert*, *Borzeviczy Albert* és *Párvy Sándor* szepesi püspök, rendes tag; a IV. osztályban *Entz Géza* ny. egyetemi tanár és báró *Eötvös Loránd* egyetemi tanár.

Rendes tagok lettek: az I. osztályban *Trikál József* egyetemi tanár, a III. osztályban *Pintér Jenő* főreáliskolai tanár, a IV. osztályban *Goedze Zsard* főreáliskolai tanár, *Grosschmid Lajos*, a budapesti tudományegyetemen a matematikai tanszék asszisztense, *Károly Irén* jogakadémiai tanár, *Kövesligethy Radó* egyetemi tanár, *Lórenthey Imre* egyetemi tanár, *Plósz Béla* állategészségügyi főiskolai tanár, *Rejtő Sándor* műegyetemi tanár, *Rybár István* egyetemi magántanár, *Szabó Zoltán* egyetemi magántanár, *Sárközy Pál* panonhalmi főapátsági főiskolai tanár, *Szarvasy Imre* műegyetemi tanár, *Vörös Cyrill* kegyes-tanítórendi tanár, *Zemplén Győző* műegyetemi tanár.

Az igazgató tanácsba kiküldendő tagokul megválasztották báró *Forster Gyula* tiszteleti tagot és *Székely István* rendes tagot.

A plenáris ülésen elhatározták, hogy a Szent-István-Akadémia rendes felolvasó üléseit kéthetenként felváltva, péntek napokon fogja tartani.

Az új tiszteleti tagok közül dr. *Fraknói Vilmos* a nagyváradi káptalan tagját, tör-ténettudományunk európai híri munkása, katolikus magyar tudományos munkálkodás bőkezű mecénása; ugyancsak nagyváradi az új rendes tagok sorában dr. *Károly Irén*, egyetemi magántanár, jogakadémiai rendes tanár, a kinek kiváló tudományos működését most a legszebb elismeréssel honorálták.

* **Signum laudis.** A király megparancsolta, hogy a 70 ik gyalogezerből *Glorgievics Miklós* főhadnagynak és dr. *Kraft István* hadnagynak a legfelsőbb dícsérő elismerés újlag tudtul adassék. *Csihák Oszkár* főhadnagyt és *Wagner Rikárd* hadnagyt szintén a signum laudisszal tüntette ki a király.

* **A Katholikus Legényegylet közgyűlése.** Vasárnap, f. hó 19-én d. e. 11 órakor tartja a Katholikus Legényegylet évi közgyűlését az egyesület helyiségében (Teleky-utca 13. sz.) A közgyűlésre ezuttal is meghívja a rendes, alapító és pártoló tagokat az igazgatóság.

* Munkában van a megyei mezőgazdasági munkásbizottság. A vármegyeházán lázas tevékenységgel dolgozik a mezőgazdasági munkásbizottság. Az új hivatali szerveknek, mondhatni, igen sok dolga van. Tulajdonképpen az egész tavaszi munkát ezen a bizottságon fordul meg. A vármegye gazdaközönsége még mindig nincs kellőleg tájékozva sem a hadifoglyok, sem pedig a tavaszi munkálatokra szükséges katonalovak kiadásának kérdésével. A közönség felvilágosítása érdekében a bizottság tegnap a főszolgabírók útján rendeletet adott ki. A rendelet szerint a mezőgazdasági munkák teljesítése céljából igényelt hadifoglyok, katonai munkásoktagok és katonai lovak kikölcsönzése iránti kérelmeiket a gazdák mielőbb tartoznak betérjeszteni a munkásbizottsághoz. Nagyobb mennyiségű hadifoglyok kiutalása iránt folyamodó egyének külön-külön, lehetőleg a főszolgabíró útján és a főszolgabíró véleményes javaslatával ellátva, tíznél kevesebb hadifoglyot igénylő kisgazdák pedig közösenként szervezve, a község nevében beadott folyamodásokban kötelesek betérjeszteni kérelmüket. A kérelmeket azonban csak akkor fogják érdemileg elintézni, ha azok a miniszteri rendeleteknek megfelelően vannak elkészítve.

* A tüdővész ellen védekező egyesület felolvasó ülése. A nagyváradi tüdővész ellen védekező egyesület érdekes ülést tart holnap, vasárnap, március 19-én délelőtt 11 órakor a városháza nagytermében. Ez alkalommal Karácsonyi János kanonok elnök mondja a megnyitó beszédet, míg dr. Gerő Sándor igazgatófőorvos a tüdővész és a háború címen nagyérdeklő felolvasást tart.

* Nők a hivatalokban. Az újabb behívások folytán nagyon sok közbiztos létszáma megapadt. A bevonult férfiak helye azonban nem marad üresen és minden megy a maga útján, mint eddig. Biharvármegye területén már eddig is nagyon sok helyen dolgoznak nők a jegyzői irodákban. Mint segédjegyzők, anyakönyvvezetők helyettesek, irnokok, nagyszerűen megállják helyüket. Ha valahol nem kapnak megfelelő férfierőt, nyomban gondoskodnak női munkaerőről és a hiány pótolva van. Legújabbban a főszolgabírók mellől hívták be katonai szolgálataira a hajdukat. A főszolgabírók a hivatalszolgák helyét nyomban betöltötték asszonyokkal. A sárga zsinóros hajduk helyett ma már sok helyen asszonyok takarítanak, azok viszik a postát, hogy aztán a helyettes hajduk ki is dobják-e az okvetetlenkedőket, arról nem szól a krónika. Tegnap a vaskóhi főszolgabíró tett előterjesztést, hogy a hivatalszolgája helyett alkalmas női személyt alkalmaz, miért is kéri az alispánt, hogy a hivatalszolgá fizetését a felfogadott asszonynak utalja ki.

* Március dusa Tatarosgyártelepen. Szokatián lelkesedéssel ünnepelte meg a tatarosgyártelepi állami iskola, a gyártelep munkásainak részvételével a folyó évben is a Március Idusát, a következő programmal:

1. Himnusz, énekelte az iskolai énekkar. 2. Ünnepi lelkes beszédet tartott Nagy Miklós állami tanító. 3. Aldozatkészség a hazáért, szavalta Kovács Erzs. ismétlő, iskolai tanuló. 4. Hertelendi induló énekelte az iskolai énekkar. 5. Március 15-én (párbeszéd), előadta Papp M. M. és Velkó J. VI. o. t. 6. 1848, szavalta és a szobrot megkoszoruzta Babik Antal ism. iskolai tanuló. 7. Szózat énekelte az iskolai énekkar. Ugyanezkor Kossuth koszoru megváltása

címén a Vörös Kereszt és a katona özv. és árvák alap javára 24 korona gyűlt össze. E szép ünnepély erkölcsi és anyagi sikere Nagy Miklós állami tanító ügybuzgóságának köszönhető.

* A villamos biccelésekről. A villamos kocsik túlzufaltsága most a közönségre vezet: a közönség észrevette, hogy a kalauz vagy kalauznő a kocsi elején lassan tud a jegyosztással haladni. Egyszerűen nem vált jegyet, hanem szépen leugrál a helyek. Megfigyelések szerint egy-egy járatnál 8-10 ilyen nem fizető lép el, s a kár naponta 5 korona. A vasut havonta tehát 150 koronával károsodik. Mindez azért, hogy nincs elég kocsi s így a közönség egy része kiharaszálja a helyzetet. A közönség ezen kívül — különösen ur emberek — elrontja a kalauzokat, mert odaadja a menetdíjat s nem veszi el a jegyet, nem is kér. Ez is kára a vasutnak. Jól tenné a vasut, ha több kocsit járatna gyakrabban, hogy ne legyenek túlzufolva s a zsákokkal ládákkal ne lökdössék az utasokat s a menetdíjakat pontosan szedné be. Így sok pénzt kaphatna, ami ma elvész. Ezt a pénzt aztán a Rulikovszky uti villamosra fordíthatná. A Szent László téri menetmegszakítás pedig nem vált be az A. B. C. jelzésű kocsikkal. Rendesen az a kocsi nem jön be, amelyre a közönség várakozik. Olyan ez, mint az osztálysorsjáték, az a szám nem jelentkezik, amelyre spekulál az ember. Ezen is segítene a több, gyakoribb kocsi s a menetdíj beszédése.

* Elismerés Mayer Lászlónak. Ily című cikkünkre dr. Mayer László főorvos kijelentette, hogy abban dátumbeli tévedés van, mert a honvédség részéről kapott két rendbeli elismerés még 1914 végén, illetve 1915. év elején kelt.

* Képmissió Dobozen. A gróf Wenckheim Dénes által építtetett remek szép dobozi román stílusú templomban gróf Szechenyi Miklós megyéspüspök atyai jóindulatából március 12-én 4 délután 12-ig Varga István Jézusárasági atya missiót tartott. A missió a legjobb eredménnyel végződött. A szentbeszéd megfogalmazására valláskülönbőség nélkül összegyűlt a falu népe s megindultak, lélekben megtisztulva, magába szállva hallgatta a szív mélyéig ható örögzajszavakat. A kiváló misszionárius atya a legszebb sikereket érte el Isten segítségével. A plébánia területén élő hívek — pár kivételével — mind meggyónáltak. A gyónók száma 295 volt. A missió ideje alatt 576 volt a szent áldozások száma. Egy törvénytelenül élő pár házasságra lépett. Egy sebesült katona járult az első szent áldozáshoz és egy 70 éves agg nő vette fel a keresztiséget. A haragosok kibékültek s lelki békeség uralkodik az egész hitközségben. Különös fényrel tartották meg 9-én este a grófi park fái alatt a legméltóságosabb Oltárszenteléssel az ünnepélyes körmenetet, a melyet dr. Lindenberger János espéres apát-plébános vezetett segédlettel s a melyen a hívek százai vettek részt égő gyertyákkal élükön Wenckheim Dénes grófnő palotahölgygel és fával Wenckheim Lajos gróffal. A szombat esti Mária ünnepélyen érmekkel ékesítve jelentek meg a hitközség hajdonai s égő gyertyákkal állottak körül az oltárt s ajánlották magukat a szűz Anya oltalmába. Vasárnap az ünnepélyes szentmise előtt volt a remek szép egészen stíluszerű missió kereszt megáldása, a melyet két ügyes sebesült katona Szatmáry Ambrus csorvási asztalosmester és Hadobás József mechanikus készítettek; az anyagot gróf Wenckheim Dénes adta

hozzá. Kereszt szentelés után volt a büszke beszéd. Szent beszéd után hat sebesült katona vállán vitte ki a missió keresztet, a melyet a templom főbejárata előtt lévő terméskőből készült fülkében helyeztek el.

* A Kath. Kőr a hadiárvaik javára. A Kath. Kőr tegnapi bójti előadása alkalmából a hadiárvaik javára egybegyűlt 40 K-t az illetékes helyre juttatjuk.

* A staniszlai püspök körlevele. A lengyel lapok korszakalkotónak nevezik Homisin staniszlai görög katolikus püspök körlevelét, melyben az ukrán nép és a katolikus egyház hivatását tárgyalja és elrendeli egyházmegyéjére a következőket: Az uralkodóért való imában a cár szót többé használni nem szabad. A római pápáért, mint a katolikus egyház fejéért az Isten tisztelet megfelelő helyén mindig külön imát kell mondani. A pravoszláv szót az összes templomi könyvekből ki kell törölni. De legfontosabb, hogy a naptáregyesi évet elrendeli rövid uton. Most, március 25-étől, Gyümölcsoltó Boldogasszony napjától kezdve minden ünnepet, még a mozgó ünnepet is, mint Karácsony, Husvét, Áldozó Csütörtök, Pünkösöd, Urnap, a Gergely-naptár szerint kell megtartani, mint a római katolikusoknál.

* A cukorkészletek feleldása a zár alól. A magyar kir. miniszteriumnak 714-1916. számú rendelete alapján közlöm, hogy azon cégek, akik cukor készleteket bejelentették s a kiknek készlete zár alá vétetett, a zár feloldását a cukor központnál táviratilag kérelmezhetik, említett rendelet 3. §-ának második bekezdésében megállapított mm.-kénti 14 korona árkülönbözetnek a cukor központnál történt egyidejű lefizetése mellett. Végül figyelmezteti a rendőrkapitányi hivatal a közvetlen fogyasztók részére áruoló kereskedőket, hogy a 714-516. számú rendelettel megállapított cukorárak hirdetésményét szembetűnő helyen fűgessék ki, mert az ellen vétők a hatóság ellenőrzése után szigorúan büntetendők fognak. Nagyvárad, 1916. március 16. Rendőrkapitányi írás.

* Kopenhágába. Székely Jenő, az Apolló mozgószínház igazgatója, tegnap hosszabb külföldi körútra indult, Németországban át a dán filmipar főhelyét, Kopenhágát keresi fel s új filmattrakciókkal tér vissza.

* A méltóságos gratulál. Bozokvá Alajos dr. udvari tanácsos, a kir. kath. jogakadémia ny. igazgatója tegnap belépett Kiss Dávid boltjába s odament Kiss Dávidhoz.

— Hát maga jubilál, olvastam a *Tiszántúl* ban.

— Igenis, méltóságos uram, válaszolt Dávid megrökönyödve.

— Hát öcsém vagy bátyám?

— 1846 ban születtem.

— No, akkor öcsém, mert én 1842 ben születtem. És mégis gyorsabban járt. *En csak három év múlva érem el aranyakadémia* — szölt a méltóságos.

— Igyekszem elérni ezt a 3 évet becsülettel, hogy ott legyek az örvendő közt, — felelte Kiss Dávid.

— No, — fejezte be a méltóságos — maga képes erre is. Gratulállok!

* Gyilkosság a Hattyu-utcában. Tegnap reggel Nagy Károly közművelőegyesületi tagok között egy fiúval. Mindketten kést rántottak, a fiú gyorsabban volt s egy három centiméteres széles hosszú késsel úgy szurta szíven Nagyt, hogy összeesett s rögtön meghalt. Nemes Áron dr. főorvos jelent meg a helyszínen s a halált konstataálta. A tettest letartóztatta a rendőrség.

* Csepreg Miklós temetése.

Néhai Csepreg Miklós ácsvállalkozó temetése nagy részvét mellett ment végbe. Résztvettek a temetésen a káptalani uradalom tisztikarából többen, az ipartestület tagjai Czeglédy Jeremiás vezetése alatt s nagy számu előkelő közönség. A gyászszertartást Ditz Sándor gör. kath. magyar plébános végezte, Popescu Péter gör. kath. plébános és Szabó Kornél képezdei tanár segédletével. Az egész temetési szertartást magyar nyelven tartották. A koporsót teljesen elborították a család és az ösmérősök remek koszorúval. Az impozáns körmenet az olasz temetőbe vonult, ahol örök nyugalomra helyezték az elhunyt derék polgár hült tetemét. — Tegnap délelőtt volt a gyászmisé a Széchényi téri gör. kath. magyar templomban, amelyet Ditz Sándor plébános végzett magyar nyelven s ez alkalommal szép beszédben emlékezett meg az elhunytól.

* Ertler dr Barna dr álmában is olt.

A városházán tömegesen állanak a gyermekek, asszonyok, leányok a főorvosi hivatal előtt. Meztelen karokkal vonulnak be s jönnek ki. Bent a molliercu Nemes Áron dr, a kedélyes Barna Áramin dr és a szatirikus Ertler Mór dr oltanak színtet nélkül himlő ellen. Közben Barna Áramin dr t. főorvos beszéli:

— Éjjel álmodtam. Arról volt szó, hogy egy család, föl és lemondóágbeliek felakasztotta magát. Hívják Ertler Mór drt. felmászik a halottakhoz létrán s így szól:

— Mielőtt megállapítanám a halál okát, előbb beoltom őket mind.

Igy álmodik Barna dr a kollégájáról s nem tudja másként elképzelni őt, minthogy a himlő ellen olt, olt, olt.

* Temetés. Nagy részvét mellett ment végbe tegnap délelőtt Toóth Kálmán álmosdi gyógyszerész temetése. A boldoguliban Millye Gyula nyug. táblabíró vejét gyászolja. Az elhunytat tegnap reggel szállították be Álmosdról és a nagyváradi pályaudvaron helyezték ravatalra. Sulyok István ref. esperes megható gyászbeszédet mondott az elhunyt felett, mely után az elhunyt nagyszámu tisztelői és barátai kézen vitték a koporsót a négyesfogatu halottas kocsi. A koporsót elborították a szebbnél-szebb koszorúval. Az impozáns gyászmenet az olasz temetőbe vonult, ahol a családi sírhelyen helyezték nyugalomra az elhunytat. — A díszes temetést és az elhunytat Álmosdról Nagyváradra szállítását Veiszlovits Adolf és fia első nagyváradi temetkezési vállalat nagy pontossággal rendezte.

* A légnymásu mosógép, mint értesülünk, még csak szombat és vasárnap d. u. 4 órakor lesz a közönségnek Rákóczi ut 10 sz. a. a Stern palotában szemléltetőleg bemutatva. Tapasztaltuk, hogy nemcsak városunk, de a környék lakossága is felhasználja az alkalmat, hogy az „Aerowasch“ mosógépet működésükben megtekinthesse. Ez uton hívjuk fel az érdeklődők figyelmét, hogy akik még meg nem győződtek a technika s vívmányának munkát, költséget és fáradságot alig kívánó, időt kimélt, egyszerű s igazán csodálatra méltó működéséről, — használják fel ezt a pár napot, melyeken át a mosógépet működésben megtekinthetik, s gyári árban 24 és 18 koronáért beszerezhetik.

* Megfagyott, széltől kivörösödött, kicserepesedett arc, orr, kéz ápolására és fehérítésére gyors és biztos hatásu az YPO jegyű „Harmat tejkrem.“ Ára 1 korona. Kapható Farkas István „Apolló“ drogeriájában Rákóczi ut 7/B.

* Nincs spárgahiány. Kereskedőinket és mindazokat, akik a spárgahiányt érzik, figyelmeztetjük a Pécsi Kereskedelmi és Iparbank R. T. pécsi áruosztályának mai számban megjelent hirdetésére és ajánljuk a pécsi papirspárga és zsákzsineg beszerzését, mert az a kender-fonalat teljesen pótolja s jó, erős és olcsó.

* Kiadó butorozott szobák modern berendezéssel hosszabb vagy rövidebb időre. Nagy Sándor utca 4.

* Gyurjad Gyurka. Pizskáld ki. Ellátók a jobbkaromat. Ott ahol a Dnyeszter vize zug. Csukaszürke ember. Háborus mozifelvevő. Rendkívül érdekes lemez új-donságok Rákóczi-ut 7. az udvarban SIMON GYULA hangszerkészítőnél. Hangszerek, hegedűk, gramafonok, hurkülönlegességek. Gramafonok, hangszerek olcsó szakszertű javítása.

* Kiadó lakások. Veteményes kerttel együtt Bunyitai liget mellett vízvezetéki uton Máv. vízhozhoz közel két és egyszobás lakás kiadó.

* Köhögés, hurut, rekedtség, elnyálkásodásnál használjon kizárólag, Farkas-féle hurut-szeletkét. Ára K. — 60 Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B. Telefon: 13-02.

* Hadikölcsön kötvények! Az O. K. H kötelekésbe tartozó Nagyváradi Ipartestületi Hitelszövetkezet értesíti a nála jegyzett üzletfeleket, hogy a harmadik hadikölcsön kötvény szabad címelei, a pénztári elismervény ellenében a hivatalos órák alatt átvehetők.

* Megvételeire kerestetik egy közép nagyságu Wertheim-szekerény. Ajánlatok a kiadóhivatalba kéretnek.

* ABiharmegyeitakarékpénztár közli, hogy bekebelezés vagy más jó fedezet mellett normális kölcsönöket készsággal folyósít.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Szombaton délután: Boszorkányvár.
Szombaton este: Kisasszony férje.
Vasárnap délután: Vagy ő, vagy senki!
Vasárnap este: Szökött katona, disz-előadás.

Vérszerződés. Egy hét szinbe foglalt dráma ez a nagy háboruból, amelyet Galambos János irt s Kolozsvárott adtak. — A darab a románok közeledését s a kölcsönös megértést akarja szinrehozni s ez eléggé is sikerül a szerzőnek. Sokat foglalkozik a román pázintézetek által elhódított magyar birtokok sorával, s a

Papirzsineg

kenderfonalat, spárgát és kötelet teljesen pótol. **Jó, erős és olcsó.** Minden vastagságban azonnal szállítható pécsi raktárunkból. Kivánatra minták és ajánlat vágott zsákzsinegről is.

Pécsi Kereskedelmi és Iparbank Részvény-társaság áruosztálya Pécsen.

Fehér superior

csomagoló papir, legjobb minőségű, 40, 50 és 60 kg.-os 63×90, 100 és 120 kilogrammos 90×126 nagyságban pécsi raktárunkból azonnal szállítható. Előnyös árak.

hangja kiengesztel. Ezt a darabot hozza legközelebb szinre a szintársulat, s Tóth Eleknek, Polgár Mariskának lesz benne kitűnő szerepe.

Legújabb táviratok.**Churchill bolond.**

Budapest, március 17. (Saját tudósítónktól.) Londonból jelentik: A felső házban Heresford lord tengernagy megtámadta Churchillt alsóházi beszédéért. Alacsony szellemi nivón áll az, aki a kormányt most támadja. Churchill agyveleje a hadügy-miniszter szerint meghibbant.

Antant-konferencia Rómában.

Budapest, márc. 17. (Saját tudósítónktól.) Londonból jelentik: A szövetségesek legközelebbi konferenciája Rómában lesz.

NYILTTÉR.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon kedves jó ösmérősök és barátoknak, kik felejthetetlen drága jó férjemnek, illetve forrón szeretett édesapámnak végtisztességtételén b. jelenlétükkel mérhetetlen fájdalommat enyhíteni igyekeztek, ez uton mondunk hálás köszönetet.

özv. Csepreg Miklósné
és leánya.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KÁROLY.

Hirdetmény.

A Körös-utca 12. szám alatt levő Cseztivó-Dudek féle alapítványi ház I. sz. emeletén levő 3 utcai és 1 udvari szobából, elő- és fürdőszobából, konyhából, kamarából és a szükséges egyéb mellékhelyiségekből álló lakás f. évi május hó 1 re kiadó.

Felvilágosítások hétköznaponként mindenkor d. e. 10—12 óra között: Városháza II. em. 29. sz. szobában adtnak.

Nagyvárad, 1916 március hó 14-én.

Eleméry Ferencz
tanácsnok.

Nagyváradfi fióküzletek :
Kossuth-utca 5. Gyárépület
Rákóczi-ut 2. Bazarépület.
Zöldfa-utca 7.

Nagyváradfi fióküzletek :
Kossuth-utca 5. Gyárépület
Rákóczi-ut 2. Bazarépület.
Zöldfa-utca 7.

Divatos

Elegáns

NŐI CIPŐK

a tavaszi saisonra

igen nagy választékban, szabott gyári áron kaphatók a

HUNGÁRIA CIPŐGYÁR r. t.

fióküzleteiben.

Gyarimányaink izléses kiállításuk, kiválóan szép formájuk miatt közkedveltek.

50 fióküzlet az ország összes nagyobb városaiban.

Kiadó legelő.

Dusafalva határában 303 hold legelő azonnal kiadó.
Értekezhetni a
Polgári takarékpénztárnál,
Nagyváradon.

Általános Takarékpénztár Részvénytársaság

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Alaptőke: egy millió K.
Tartalékalap: 122,000 K.

Elfogad moratóriummentes betéteket felmondás nélkül s azokat a betét napjától kezdve igen előnyösen kamatoztatja.

Leszámitol váltókat. Jelzálog kölcsönöket folyósít.

3 szám.

A rézmozsarak és rézüstök pótlására szolgáló **vas hadimozsarak**, ónozott, horganyzott és csiszolt **vaslemezüstök** kaphatók

Andrényi Károly és Fiaival.

Vetőmag bükköny

az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár áruosztályánál megrendelhető.

Lahner György-utca 4. sz. ház első emeletén

3 szobás modern lakás

azonnal kiadó. — Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál Kossuth-utca.

Kiadó

Rimanóczy-utca 11. sz. házban (volt Darvas-féle palota.) első emeleten nagyuri lakás, 6 szoba télikert, hall, diszkert, autogarage, központi fűtéssel, stb. 1916. május 1-re. Ugyanott a földszinten egy nagy iroda helyiség 1916. május 1-re. Ezredévi emléktér felé 4 szobás lakás azonnal kiadó. Gróf Vécsey-u. 4. sz. házban (Rulikovszky-ut.) két szép 4 szobás lakás, fürdőszobával azonnal kiadó. Értekezni lehet a

Nagyvárad Takarékpénztárban. Teleky-u. 2.

Földbirtokra elsőhelyre leendő bekebelezés és előnyös feltételek mellett 65 és 50 éves törlesztés továbbá 10 éves egyszerű jelzálog kölcsönt folyósítunk.

Nagyvárad 1916 márc. 4.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részvénytársaság.